09/07/2023

Ο Μητροπολίτης Βεροίας για τον μακαριστό Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης Παντελεήμονα Β’

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας

Με αφορμή τη συμπλήρωση είκοσι ετών από την προς Κύριον εκδημίαν του μακαριστού Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κυρού Παντελεήμονος Β΄ Χρυσοφάκη, πνευματικού πατρός του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας κ. Παντελεήμονος, ενός φιλαγίου και ρέκτου ιεράρχου, η Ιερά Μητρόπολη Θεσσαλονίκης με πρωτοβουλία του Παναγιωτάτου Μητροπολίτου κ. Ανθίμου διοργάνωσε το μεσημέρι της Κυριακής 9 Ιουλίου 2023 στην αίθουσα της «Χριστιανικής Καταφυγής» του Αγίου Δημητρίου Ημερίδα αφιερωμένη στην προσωπικότητα και στο έργο του αειμνήστου Μητροπολίτου Παντελεήμονος Β’.

Η Ημερίδα άρχισε με εκκλησιαστικούς ύμνους που έψαλε η Χορωδία του Προσκυνηματικού Ιερού Ναού του Αγίου Δημητρίου υπό τη διεύθυνση του Πρωτοψάλτου κ. Δημητρίου Χριστοδούλου. Την Ημερίδα προλόγισε ο Γενικός Αρχιερατικός Επίτροπος της Ιεράς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης Αρχιμ. Φώτιος Ζαρζαβατσάκης, ο οποίος παρουσίασε και τους ομιλητές.

Πρώτος ομιλητής ήταν ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας κ. Παντελεήμων, ο οποίος ανέπτυξε το θέμα: «Ο Μητροπολίτης Παντελεήμων και ο πολιούχος της πόλης, Άγιος Δημήτριος». Ο Σεβασμιώτατος ως Πρωτοσύγκελλος του μακαριστού Ιεράρχου συμμετείχε ενεργά στις προσπάθειες για την επανακομιδή των Ιερών Λειψάνων του **Αγίου Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου** 8 περίπου αιώνες μετά την απομάκρυνσή τους από τη **Θεσσαλονίκη**.

Δεύτερος ομιλητής ήταν ο Πρωτοσύγκελλος της Ιεράς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης Αρχιμ. Ιάκωβος Αθανασίου, ο οποίος μίλησε με θέμα: «Η επιστημονική θεολογική συμβολή του Μητροπολίτου Παντελεήμονος του Β΄ στον καταρτισμό της Εκκλησίας της Θεσσαλονίκης», ενώ τρίτος ομιλητής ήταν ο Γραμματέας του Μητροπολιτικού Συμβουλίου της Ιεράς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης Αρχιμ. Ευθύμιος Βακαλάκης, ο οποίος ανέπτυξε το θέμα: «Η συμβολή του Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Παντελεήμονος του Β΄ εις τα Εθνικά θέματα».

Την Ημερίδα παρακολούθησαν οι Σεβασμιώτατοι Μητροπολίτες Μιλήτου κ. Απόστολος, Κίτρους, Κατερίνης και Πλαταμώνος κ. Γεώργιος, Γρεβενών κ. Δαβίδ, Τρίκκης, Γαρδικίου και Πύλης κ. Χρυσόστομος, Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου κ. Στέφανος, οι Θεοφιλέστατοι Επίσκοποι Πατάρων κ. Αθηναγόρας και Κοτυαίου κ. Διονύσιος, κληρικοί της Ιεράς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, πνευματικά παιδιά του μακαριστού Ιεράρχου και ευσεβείς Θεσσαλονικείς.

Περισσότερες φωτογραφίες στο άλμπουμ:

Κατά την εισήγηση του, ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας κ. Παντελεήμων εξέφρασε τις θερμές του ευχαριστίες προς τον Παναγιώτατο Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης κ. Άνθιμο για την ευγενή πρόσκληση και ανέφερε μεταξύ άλλων:

«Γεγονός μέγα και θαυμαστόν απετέλεσε διά την ιστορικήν και ένδοξον πόλιν της Θεσσαλονίκης η ανακάλυψις και επανακομιδή των Λειψάνων του Πολιούχου και Προστάτου αυτής Ενδόξου Μεγα-λο-μάρτυρος Αγίου Δημητρίου του Μυροβλύτου».

Με αυτούς τους λόγους άρχιζε ο αείμνηστος Μητροπολίτης Θεσσα-λονίκης Παντελεήμων ο Β΄ την Ποιμαντορική του εγκύκλιο «προς τους ευλαβεστάτους εφημερίους» της Ιεράς Μητροπόλεώς μας, με την οποία προλόγιζε την έκδοση των Ακολουθιών του αγίου ενδόξου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου του Μυροβλύτου, ποίημα του νέου αγίου της Εκκλησίας μας, του οσίου Γερασίμου του Υμνογράφου, το 1979.

Έναν χρόνο νωρίτερα, στις 15 Ιουνίου του 1978, στην Ακαδημία Αθηνών είχε παρουσιασθεί από τον καθηγητή Αναστάσιο Ορλάνδο η ανακάλυψη των ιερών λειψά-νων του πολιούχου της Θεσσαλο-νίκης από την αρχαιολόγο Μαρία Θεοχάρη στο San Lorenzo inCampo της Ιταλίας.

Η ανακοίνωση αυτή έγινε γνω-στη από τον ημερήσιο τύπο λίγες ημέρες αργότερα,

αμέσως μετά τον φοβερό και καταστροφικό σεισμό της Θεσσαλονίκης, στις 20 Ιουνίου.

Η ένταση του σεισμού, οι κατα-στροφές και η σύγχυση που προκά-λεσε, καθώς ήταν η πρώτη φορά που συνέβαινε τόσο μεγάλος σει-σμος σε μία πόλη όπως η Θεσσα-λονίκη, δημιούργησαν τεράστιο φόβο και απόγνωση στους Θεσσα-λονικείς, για τους οποίους η είδηση της ευρέσεως των ιερών λειψάνων του προστάτου τους αγίου Δημη-τρίου ήχησε ως ουράνια παρηγορία και συγκίνησε τις ψυχές τους με πρώτη αυτή του ποιμενάρχου τους.

Από την ημέρα της ενθρονίσεώς του, η οποία συνέπεσε με την εορτή της μεταθέσεως του ιερού λειψά-νου της αγίας Θεοδώρας της εν Θεσσαλονίκη, στις 3 Αυγούστου του 1974, ο Μητροπολίτης Παντε-λεήμων περιέβαλε με μεγάλο σεβα-σμο και τιμή τους Θεσσαλο-νι-κείς αγίους και ιδιαιτέρως τον πολιούχο της πόλεως, άγιο μεγα-λο-μάρτυρα και μυροβλύτη Δημή-τριο, και είχε μάλιστα την ευλογία να υποδεχθεί το 1976 για πρώτη φορά τμήμα του ιερού λειψάνου του αγίου ισαποστόλου Κυρίλλου, του φωτιστού των Σλάβων, το οποίο μετέφερε ο Μητροπολίτης Χαλκηδόνος Μελίτων από το Οικουμενικό Πατριαρχείο.

Κανείς όμως δεν μπορούσε να φαντασθεί ότι ήταν ποτέ δυνατόν να βρεθούν και να επιστρέψουν στη Θεσσαλονίκη τα χαριτόβρυτα λείψανα του πολιούχου της, τα οποία λάνθαναν για 750 περίπου χρόνια.

Και όμως η ανακάλυψή τους από τη Μαρία Θεοχάρη υπήρξε η αρχή ενός ακόμη θαύματος του φιλοπό-λιδος αγίου για χάρη των ευσεβών Θεσσαλονικέων και του ποιμενάρ-χου τους.

Η αγάπη μου για τον μεγαλο-μάρτυρα άγιο Δημήτριο, ο οποίος με θαυμαστό τρόπο αποκάλυψε την παρουσία του σε μία δύσκολη συγκυρία για την προσφιλή πόλη του, οδήγησαν τον Αύγουστο του 1978, όταν ο Παναγιώτατος μας έδωσε άδεια να ξεκουραστούμε μετά από τον μεγάλο σεισμό και τις ταλαιπωρίες τις καθημερινές, τα βήματά μου στο Αββαείο της μικρής ιταλικής κωμοπόλεως, του San Lorenzo in Campo, όπου φυλασ-σόταν τα ιερά λείψανα του Αγίου.

Η συγκίνησή μου για την ευλογία να προσκυνήσω για πρώτη φορά τα μυρόβλυτα λείψανα του πολιού-χου της Θεσσαλονίκης, στον ιερό ναό του οποίου είχα την ευλογία να διακονώ, έγινε χαρά ανεκλά-λητη, όταν ο προιστάμενος του Αββαείου μου προσέφερε ένα ανέλ-πιστο δώρο, ένα μικρό τμήμα του θαυματουργού λειψάνου του αγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου ως ανάμνηση και ευλογία της επισκέψεώς μου.

Οι αδελφές από την Ιερά Μονή του Πανοράματος θα ενθυμούνται αυτή τη συγκινητική στιγμή, όταν επιστρέφοντας από την Ιταλία μετέφερα αυτό το μικρό λείψανο του αγίου Δημητρίου στον Παναγιώτατο, κάνοντάς τον κοινωνό αυτής της μεγάλης ευλογίας. Το μικρό αυτό τεμάχιο του ιερού λειψάνου, του πρώτου το οποίο επέστρεφε στη Θεσσαλονίκη μετά από αιώνες, ενεθάρρυνε τον Παναγιώτατο να ζητήσει επισήμως την επιστροφή των ιερών λειψά-νων του πολιούχου της Θεσσαλο-νίκης από το Αββαείο του San Lorenzo και τον επίσκοπο του Fano, της μικρής επισκοπής κοντά στο San Lorenzo, τον Costanzo Micci, στη δικαιο-δοσία του οποίου ανήκε το Αββα-είο.

Κατά αγαθή συγκυρία ο επίσκο-πος Micci είχε ως νεαρός θεολόγος εκπονήσει διατριβή σχετικά με τα λείψανα του αγίου Δημητρίου, τα οποία είχαν απομακρύνει βίαια οι σταυροφόροι από τον ναό του Μεγα-λομάρτυρος στη Θεσσαλονί-κη το 1204, και γνώριζε καλά την ιστορία τους.

Ο Παναγιώτατος εμπιστεύθηκε στην ελαχιστότητά μου την προ-σπα-θεια της επανακομιδής των λειψάνων του αγίου Δημητρίου, στέλνοντάς με στην Ιταλία για να υποβάλλω το δίκαιο αίτημα της Εκκλησίας και των Θεσσαλονι-κέων στις εκκλησιαστικές αρχές και τον λαό του SanLorenzo in Campo, ο οποίος είχε αναπτύξει στους αιώνες που είχαν περάσει μία βαθειά σχέση με τον μεγαλο-μαρ-τυρα Άγιο.

Ένα μήνα αργότερα και ενώ ήμουν εκεί όλο αυτό το διάστημα, αφού έλαβε την έγκριση της Ιεράς Συνό-δου της Εκκλησίας της Ελλάδος και του Οικουμενικού Πατριάρχου ήλθε και ο ίδιος στην Ιταλία, για να υποστηρίξει ως ο Ποιμενάρχης της Θεσσαλονίκης, που είχε δοκι-μασθεί πρόσφατα από τον μεγάλο σεισμό, το αίτημα του κλήρου και του λαού της πόλεως για την επιστροφή των τιμίων λειψάνων του πολιούχου της.

Εγώ όσο παρέμενα εκεί επί ένα μήνα, βλέποντας και τις διαθέσεις βέβαια τόσο του κλήρου όσο και του λαού, και είχε μεγάλη φωνή ο λαός και δη οι δημοσιογράφοι, προσπάθησα να ετοιμάσω μία μικρή ξύλινη λειψανοθήκη, η οποία υπάρχει εδώ στον ναό, για τα τυχόν λείψανα τα οποία θα μας έδιδαν. Δεν ξέραμε τι ακριβώς.

Ο Παναγιώτατος επισκέφθηκε αρχικά τον επίσκοπο του Fano Κων-στάντιο. Οι στιγμές ήταν συγκινη-τικές, ο πόθος και η λαχτάρα του Παναγιωτάτου να αποκτήσει και πάλι τον πολύτιμο θησαυρό, που η πόλη της Θεσσαλο-νίκης είχε στερηθεί τόσους αιώνες και με θαυμαστό τρόπο είχε απο-καλυφθεί πρόσφατα, κυριαρχούσε στους λόγους του. Η φωνή του παλλόταν από την αγάπη του προς τον άγιο Δημήτριο και το ποίμνιό του. Απευθυνόταν προς τον επί-σκο-πο του Fano, ο

οποίος είχε συνδέσει τη ζωή του με τον πολι-ου-χο της Θεσσαλονίκης και του ζητούσε τον για αιώνες προστάτη και της δικής του επαρχίας. Και εκείνος όμως κατανοούσε τον πόθο και τη λαχτάρα του Πανα-γιω-τάτου να λάβει μαζί του, επιστρέ-φοντας στη Θεσσαλονίκη, το χαρι-το-βρυτο λείψανο.

Η αγάπη του Παναγιωτάτου για τον άγιο μεγαλομάρτυρα και μυρο-βλύτη Δημήτριο, έκδηλη στο προ-σωπό του, στους λόγους του, στη συγκίνηση και στα δάκρυά του εν τέλει υπερίσχυσε. Ο επίσκοπος Κωνστάντιος πείσθηκε και δέχθη-κε να προσφέρει τον πολύτιμο θησαυρό, εφόσον βεβαίως συμφω-νούσαν να τον παραχωρήσουν ο προιστάμενος του Αββαείου του San Lorenzo in Campo και οι κάτοικοι της πόλεως.

Η υπόθεση δεν ήταν εύκολη, γιατί οι κάτοικοι αγαπούσαν ιδιαι-τέρως τον άγιο Δημήτριο και ήταν βέβαιο ότι δεν ήθελαν να τον αποχωρισθούν.

Η αγωνία κορυφώθηκε, όταν ο Παναγιώτατος έφθασε στο San Lorenzo. Το ίδιο και η συγκίνησή του, όταν για πρώτη φορά στάθηκε ενώπιον του ιερού λει-ψάνου του Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου στην κρύπτη του Αββαείου.

Επί αιώνες αρχιεπίσκοποι Θεσσα-λο-νίκης και αυτοκράτορες επεθύ-μη-σαν να δούν και να προσκυνή-σουν τα λεί-ψανα του αγίου Δημη-τρίου, αλλά κανείς δεν κατόρθωσε να ικανοποιήσει τον πόθο του. Και τώρα για πρώτη φορά Μητροπο-λίτης Θεσσαλονίκης βρισκόταν ενώπιον των ιερών λειψάνων του πολιούχου της πόλεώς του, ενώ-πιον του προσφιλεστάτου Αγίου.

Οι κάτοικοι του San Lorenzo συγκεντρώθηκαν στον ναό για να συζητήσουν το θέμα της επιστρο-φης των ιερών λειψάνων. Ο Πανα-γιώτατος με πειστικότητα, με ενθου-σιασμό και με την πε-ποί-θηση ότι εξέφραζε την επιθυμία όχι μόνον των Θεσσαλονικέων αλλά και του μεγαλομάρτυρος Αγίου Δημητρίου, διετύ-πω-σε το δίκαιο αίτη-μα.

Ήταν ανάγκη, έλεγε, ιδιαι-τε-ρως κατά την περίοδο αυτή της δο-κιμασίας, να χαρίσει εις το ποί-μνιό του τον χαμένο θησαυρό, ήταν ανάγκη να επαναφέρει την καρδία εις την νεκρά σχεδόν εκ του κατα-στρεπτικού σεισμού Θεσ-σα-λονίκη, ήταν ανάγκη να στέψει την νύμφη του Θερμαικού με τον αδα-μαντο-κόλλητο στέφανο, τον οποίον αφήρεσαν οι επιδρομείς, εξ αιτίας της ανεκτιμήτου αξίας του.

Οι συναντήσεις και συνομιλίες με τους άρχοντες και τον λαό ήταν πολ-λες και επίπονες, όμως στο τε-λος νίκησε η αγάπη μας για τον συμπαθέστατο του Κυ-ρίου μαρ--τυ-ρα και πολιούχο μας. Η κραυ-γη αγωνίας των φοβισμένων από τον σει-σμο Θεσσαλονι-κέων που ζητού-σαν τον προ-στάτη και σωτήρα της πο-λεώς τους

έφθασε μέχρι το San Lorenzo και άγγιξε τις ψυχές των Λαου-ρεντίνων.

Σημειωθήτω δε ότι, όταν ξεκινήσαμε την τελευταία φορά από το Μιλάνο για να πάμε στο San Lorenzo in Campo ήταν φυσικό να έχει πολύ άγχος ο Δεσπότης, σκεπτόμενος «αν δεν μου δώσουν κάτι, πως θα γυρίσω πίσω στη Θεσσαλονίκη; Τι θα πω στον λαό;» Αντίθετα, εγώ όμως είχα μία άλλη διάθεση, την οποία διεπίστωσε ο Παναγιώτατος και μου λέει μέσα στο αυτοκίνητο: «Σε βλέπω να είσαι χαρούμενος κατά κάποιον τρόπο». Λέω, «είμαι χαρούμενος, Παναγιώτατε, διότι είδα ένα όνειρο που με χαροποίησε». Λέει, «τι είδες;». «Είδα χθες το βράδυ ότι ήμουν μέσα στο Αββαείο του San Lorenzo in Campo και έψαχνα να βρω την κάρα του αγίου Δημητρίου. Και την βρήκα. Και την έβαλα σε ένα δίσκο και έβαλα γύρω-γύρω κόκκινα Δημητριάτικα, χρυσάνθεμα κόκκινα». Με κοιτάζει ο Δεσπότης. Του λέω, «η μητέρα μου» – το εξήγησα κιόλας– «έλεγε το κόκκινο είναι γρήγορο, κάτι θα συμβεί».

Τα δάκρυα της επι-θυμίας και της λα-χτάρας του Παναγιωτάτου να έχου-με «μεθ’ ημών τον χαρι-το-βρυ-το Δη-μη-τριο» μαλά-κωσαν τις καρδιές των Λαουρεντίνων και συγκατέ-νευ-σαν στο αίτημά μας, αίτημα ολο-κλη-ρου της Θεσσαλονίκης, αι-τημα κλήρου και λαού, αρχό-ντων και αρχομέ-νων.

Το όνειρο και ο πόθος των Θεσ-σα-λο-νι-κέων οκτώ αιώνων είχε αρχί-σει να γίνε-ται πραγματικότητα. Το Αββαείο του San Lorenzo και η επισκοπή του Fano θα επέ-στρε-φαν στην πόλη του αγίου Δημητρίου άμε-σα την τιμία Κάρα του και σε δεύτερη φάση το μεγαλύτερο με-ρος των ιερών λει-ψάνων του, γε-γονός που πραγ-μα-τοποιή-θη-κε τον Απρίλιο του 1980.

Την επόμενη ημέρα σε επίσημη τελετή παραδόθηκε η τιμία Κάρα παρουσία των τοπικών αρχών. Ανοί-χθηκε η λάρνακα και ο Πα-να-γιώτατος παρέλαβε με τα ίδια του τα χέρια την τιμία Κάρα του Με-γα-λομάρτυρος, ενώ τα δάκρυα έτρε-χαν από τα μάτια όλων. Ψαλ-λο-ντας το απολυτίκιο του Αγίου ανέ-βηκε από την κρύπτη στον κυ-ρίως ναό. Οι κάτοικοι του San Lorenzo είχαν κατα-κλύσει τον με-γαλοπρε-πη ναό περιμένοντας να αποχαι-ρε-τη-σουν για τελευταία φο-ρα την τιμία Κάρα που επί αιώνες φιλο-ξενούσαν.

Την επόμενη ημέρα ο μακα-ρι-στος μητροπολίτης Παντελεή-μων έστει-λε μήνυμα στη Θεσσαλονίκη, δια-κηρύσσοντας προς πάσα κατεύ-θυν-ση: «κατέχουμε τον χαρι-το-βρυ--το Δημήτριο».

Ο μεγαλομάρτυς και μυροβλύτης άγιος Δημήτριος επέστρεφε επί τέλους στην πόλη του, προσφέ-ρο-ντας στον λαό της και στον Ποι-μενάρχη της ένα ανεκτίμητο δώρο εις ανταπόδοση της δικής τους αγάπης.

Η μεγάλη αυτή ευλογία του μεγα-λομάρτυρος αγίου Δημητρίου προς τον μακαριστό Μητροπολίτη Πα-ντε-λεήμονα, να τον αξιώσει δη-λα-δη να επανακομίσει τα ιερά και μυ-ρόβλυτα λείψανά του στη Θεσσα-λονίκη, τον συνέδεσε με μο-να-δικό τρόπο με τον άγιο Δημή-τριο.

Ο περικαλλής ναός του πολιού-χου της Θεσσαλονίκης έγινε στο εξής το κέντρο της λειτουργικής ζωής της Θεσσαλονίκης. Με πρω-τοβουλία του μακαριστού Μητρο-πολίτου Παντελεήμονος επανήλθε σε χρήση το τυπικό της Μεγάλης Εβδομάδος του Αγίου Δημητρίου, το οποίο είχε καθιερώσει ο μέγας προκάτοχός του, ο άγιος Συμεών Θεσσαλονίκης, ενώ ο ίδιος χορο-στα-τούσε και λειτουργούσε τακτι-κω-τατα στον ναό του αγίου Δημη-τρίου, απολαμβάνοντας, θα μπο-ρούσα να πω, την ιδιαίτερη αυτή επικοινωνία του με τον μεγαλο-μάρτυρα άγιο Δημήτριο, ο οποίος τον αξίωσε να ψαύσει με τα χέρια του τα μυρόβλυτα λείψανά του και να τα μεταφέρει στην πόλη του.

Ο σύνδεσμος του αειμνήστου Μη-τροπολίτου Θεσσαλονίκης Παντε-λεή-μονος με τον άγιο Δημήτριο και τον ναό του, όπου πλέον εφυ-λάσσοντο τα χαριτόβρυτα λείψανά του, ήταν τόσο μεγάλος, ώστε συχνό-τατα εξέφραζε την επιθυμία του προς τους στενούς συνεργάτες του να μην χωρισθεί ποτέ από τον προσφιλέστατό του άγιο, αλλά να ταφεί μετά την κοίμησή του στον ναό του.

Και ο μεγαλομάρτυς άγιος Δημή-τριος δεν μπορούσε να μην ικανο-ποιήσει τον διακαή πόθο του μακα-ριστού Μητροπολίτου Παντελεή-μο-νος, να ευρίσκεται διαπαντός σω-ματικά πλησίον του, όπως πιστεύουμε και ευχόμεθα ότι βρι-σκεται πλησίον του και στην επου-ράνιο Ιερουσαλήμ.

Να έχουμε την ευχή του.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΕΠΙΣΗΣ: [Το εικοσαετές μνημόσυνο του μακαριστού Γέροντος Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης Παντελεήμονος]